

Aan de lijsttrekkers voor de verkiezingen
van de Tweede Kamer 2012

Utrecht, 4 juni 2012

Kenmerk: UB.2012. 098/KK/OP
Betreft: Tweede Kamerverkiezingen 2012

Geachte lijsttrekker,

U en uw partij staan binnenkort voor de vraag welke toekomstvisie u zult verwoorden in uw verkiezingsprogramma voor de Tweede Kamerverkiezingen van 12 september 2012.

Wij willen graag van deze gelegenheid gebruik maken om u mee te geven hoe de basisscholen en de sectororganisatie PO-Raad de toekomst zien van hoogwaardig (speciaal) basisonderwijs, dat alle leerlingen de mogelijkheid biedt te werken aan hun talentontwikkeling. De kinderen hebben de toekomst. Voor de samenleving is een goed opgeleide nieuwe generatie van wezenlijke betekenis. Hier ligt het belang om te investeren in kinderen en in het basisonderwijs.

Wij verzoeken u onderstaande overwegingen mee te nemen bij het tot stand brengen van uw verkiezingsprogramma.

Regionale krimp en basisscholen

In Nederland staat de basisschool dichtbij ouders en kinderen. Met 7500 basisscholen is er een behoorlijke dichtheid in het scholenaanbod; scholen staan in de wijken dichtbij de kinderen en scholen moeten ook dichtbij blijven. Het aantal leerlingen in Nederland neemt af: in 2020 zijn er 100.000 leerlingen minder in de basisscholen. Dat betekent dat er € 500 miljoen minder naar het primair onderwijs gaat en het betekent ook een verlies van 7.000 arbeidsplaatsen. Op dit moment is in 70 gemeenten zelfs sprake van 30% daling van het aantal leerlingen. Het aantal leerlingen neemt af en het aantal kleine scholen neemt toe. Nu al zijn 1300 scholen kleiner dan 100 leerlingen. Als we niets doen, vallen scholen om en neemt het aantal zeer kleine scholen jaarlijks toe.

Basisscholen moeten een menselijke maat hebben. Een maat die de kwaliteit kan garanderen, die een sociale en rijke leeromgeving aan kinderen biedt en die een goede werkomgeving aan leraren biedt. Kwaliteit van onderwijs moet leidend zijn bij de beslissing voor in standhouding van een school.

Basisscholen moeten bereikbaar blijven (maximaal 3 kilometer). Leerlingenvervoer dient gegarandeerd te zijn waar dat noodzakelijk is. Het moet mogelijk blijven om uitzonderingen te maken vanwege een specifieke lokale situatie.

Wat vragen wij de politiek?

- ✓ Behoud van de middelen die vrijvallen door de leerlingenkrimp. Deze middelen worden ingezet in een landelijke aanpak die
 - de regio's ondersteunt bij het zoeken naar oplossingen,
 - de ruimte biedt om jonge leraren aan te trekken (bijvoorbeeld door betaalde leerarbeidsplaatsen).

- ✓ Overheidsbeleid moet samenwerking faciliteren en het mogelijk maken om de leerlingending op te vangen in samenwerkingscholen.
- ✓ Geef scholen in de regio's via de experimenteerwet de komende jaren volop de ruimte gezamenlijk te werken aan maatwerk om het voorzieningenniveau in de regio te behouden, waarbij de bestaande middelen doelmatiger kunnen worden ingezet.

Brede kindcentra

Brede kindcentra kunnen een goed perspectief zijn om behoud van voorzieningen mogelijk te maken. In kindcentra kunnen naast scholen ook andere voorzieningen gebundeld worden zoals kinderopvang van 0-4 jaar, peuterspeelzalen, buitenschoolse opvang, sport, de bibliotheek, cultuur. Kindcentra zijn ook een antwoord op de veranderingen in de samenleving: waar beide ouders werken, weten ze hun kind goed opgevangen in een leerrijke omgeving. Het uitgangspunt voor de samenwerking tussen de organisaties in een kindcentrum is het realiseren van een doorgaande ontwikkeling voor alle kinderen van 2,5 tot 12 jaar. Voor het primair onderwijs is het van belang dat voorschoolse voorzieningen (kinderopvang, peuterspeelzalen en voorscholen) worden versterkt en naadloos aansluiten op de basisschool. Naast samenwerking aan de voorkant is samenwerking met het voortgezet onderwijs ook van belang. Dit draagt bij aan het doorbreken van breukvlakken en het realiseren van doorgaande lijnen. Het betrekken van ouders bij het leren van hun kind is ook van belang; zij hebben een cruciale rol in de ontwikkeling en het leren van kinderen.

Wat vragen wij de politiek?

- ✓ Het opheffen van de schotten tussen de stelsels voor onderwijs en opvang (wat betreft CAO's, huisvesting en toezicht).
- ✓ Het stimuleren van de samenwerking tussen de verschillende overheden (rijk, provincie, gemeenten) en de verschillende sectoren (kinderopvang, sportvoorzieningen).
- ✓ Een betere aansluiting tussen voorschool en vroegschool en het uitbreiden van het experiment met 'groep nul' (onderwijs voor 3-jarigen).
- ✓ Het optimaliseren van de doorgaande leerlijn vve – po – vo.

Onderwijskwaliteit, innovatie en professionalisering

De PO-Raad wil samen met de vakorganisaties / beroepsgroepen in het onderwijs werken aan de kwaliteit van het onderwijs, en aan de professionalisering van leraren en schoolleiders. In het kader van professionalisering is het beroepsregister een goed instrument, op voorwaarde dat (her)registratie niet vrijblijvend is. Ook de kwaliteit van het bestuur pakt de PO-Raad aan door de leden te binden aan de Code Goed bestuur PO.

ICT in het onderwijs maakt gerichte aandacht voor elk kind mogelijk en kan zo bijdragen aan verhoging van de opbrengsten. Onderzoek heeft uitgewezen dat ICT in het onderwijs een positief effect heeft op de ondernemende vaardigheden van kinderen. ICT geeft bovendien een invulling aan de ambitieuze doelstelling om tot de internationale top 5 van de kenniseconomieën te behoren. ICT-gebruik in het onderwijs kan gestimuleerd worden door het onderwijs vrij te stellen van de btw op ICT-middelen. Hierdoor onderstreept de overheid het belang van moderne leermiddelen in het onderwijs.

De nullijn in de salarissen voor onder andere de leraren is een pijnlijke keuze, die al sinds 2009 werkelijkheid is voor de mensen in het primair onderwijs. Gevolg is dat de lonen in onze sector achterlopen in vergelijking met andere onderwijssectoren.

De onderwijsarbeidsmarkt is de komende jaren erg instabiel. Over een paar jaar gaan de oudere leraren met pensioen. Maar doordat er tot 2020 vanwege de daling van de leerlingenpopulatie 100.000 leerlingen minder naar de basisscholen gaan, gaan er op de kortere termijn 7000 arbeidsplaatsen verloren. De krimp en het natuurlijk verloop gaan niet parallel. Hierdoor zullen de jongere leraren hun baan verliezen, terwijl we hen in latere jaren hard nodig zullen hebben, omdat er een lerarentekort wordt voorzien. Het is noodzakelijk dat de sector bestuurlijke ruimte krijgt om mobiliteit tussen scholen te stimuleren en om regionaal tot goede arrangementen te komen voor het in dienst kunnen houden van de jongere leraren.

Wat vragen wij de politiek?

- ✓ Modernisering arbeidsvoorwaarden: dit kan alleen tot stand gebracht worden als ook de primaire arbeidsvoorwaarden in het primair onderwijs bij de schoolbesturen worden belegd.
- ✓ Het onderwijs vrijstellen van btw voor de aanschaf van ICT-middelen.

Passend onderwijs

Door aanneming van de wet Passend onderwijs in het parlement zal de stelselwijziging Passend onderwijs doorgaan, nu zonder bezuinigingen: een belangrijke positieve bijstelling van het beleid. De komende jaren zal het onderwijsveld passend onderwijs inhoudelijk vormgeven, waardoor zoveel mogelijk kinderen in de 'hoofdstroom' kunnen blijven en samen kunnen opgroeien. Er is een zorgvuldig invoeringstraject nodig: scholen voor regulier onderwijs en voor speciaal onderwijs moeten in onderling overleg organiseren hoe zij de nodige expertise inzetten en leraren in het regulier onderwijs moeten leren omgaan met leerlingen met speciale onderwijsbehoeften.

Wat vragen wij de politiek?

- ✓ De sectoren gaan aan de slag om passend onderwijs inhoudelijk vorm te geven. Wij vragen de politiek om de tijdspaden van de stelselwijzigingen passend onderwijs, decentralisatie jeugdzorg en de veiligheidsregio's op elkaar af te stemmen, waarbij ruimte voor kwaliteit en maatwerk centraal staat.

Bestuurlijke kracht

Het primair onderwijs kent 1180 schoolbesturen die het bevoegd gezag vormen van 7.500 scholen voor basis, speciaal basis- en speciaal onderwijs. De sector kent een enorme verscheidenheid. Krachtige schoolbesturen en een krachtige sector zijn voorwaardelijk om de onderwijskwaliteit op langere termijn duurzaam te verhogen. De lumpsum financiering die in 2006 in het primair onderwijs is ingevoerd, is nog niet compleet: de schoolbesturen kunnen bijvoorbeeld niet beschikken over de middelen voor het vervangen van zieke leraren, voor Arbobeleid en over de middelen voor onderwijshuisvesting.

De PO-Raad rekent het tot haar taak om ervoor te zorgen dat de schoolbesturen elkaar aanspreken op de kwaliteit van bestuur (Code Goed Bestuur).

De PO-Raad vraagt aan de politiek te pleiten voor een toereikende bekostiging van het primair onderwijs om zo een modern en volwaardig onderwijsaanbod te kunnen doen. De stijging van de materiële kosten, de stijgende pensioenpremies en de toenemende BAPO-kosten zorgen voor structurele ontoereikendheid van de bekostiging in het primair onderwijs.

De kosten stijgen harder dan de inkomsten. Scholen voelen deze tekorten in hun dagelijkse praktijk. De afgelopen jaren heeft de sector primair onderwijs te maken gehad met een cumulatie van bezuinigingen en kostenstijgingen van ruim € 500 miljoen. Een extra bezuiniging is onaanvaardbaar.

Wat vragen wij de politiek?

- ✓ Oormerken van alle middelen die naar de gemeenten gaan voor schoolgebouwenonderhoud; dit geldt is optioneel over te hevelen van gemeenten naar schoolbesturen. Daar waar sprake is van achterstallig onderhoud, moet een regeling getroffen worden voordat de overheveling plaatsvindt.
- ✓ In het primair onderwijs moet de lumpsumoperatie afgerond worden, zodat schoolbesturen integrale afwegingen kunnen maken ten behoeve van een goede onderwijskwaliteit; de middelen voor verzuim- en vervangingsbeleid, Arbobeleid en onderwijshuisvesting worden opgenomen in de lumpsum.
- ✓ De sector wil de regeldruk verminderen: scholen gaan daar zelf mee aan de slag en zoeken aansluiting bij kabinetsinitiatieven, bijvoorbeeld geen administratieve lasten bij heffing van de ouderbijdrage en harmonisatie ontslagrecht bijzonder en openbaar onderwijs.

Met vriendelijke groet,

Kete Kerzee, voorzitter PO-Raad